

Удосконалення інформаційного забезпечення логістичних систем в ринковій економіці

У статті описані шляхи вдосконалення інформаційних систем підтримки логістичної діяльності, в основі яких лежать принципи управління ланцюгами доданої вартості та ідеї процесно-орієнтованого менеджменту.

This article describes ways to improve information systems support logistics activities, which are based on principles of value chain and ideas of process-oriented management.

Ключові слова: логістика, логістична діяльність, інформаційні системи, бізнес-процеси, процесно-орієнтований менеджмент

Вступ. Складність логістичних бізнес-процесів, а також інтенсифікація функцій комплексного планування на складах, перевезення матеріалів, сировини та виробів, що реалізуються в сучасних підприємствах, призводять до підвищення уваги керівництва підприємств до питань удосконалення інформаційного забезпечення перерахованих процесів [3].

Обробка зростаючого обсягу інформації, необхідної для планування та контролю логістичних заходів, а також з розвиток комунікацій з комп'ютеризацією господарської діяльності підприємства, ставить в основу такого інформаційного забезпечення сучасні автоматизовані системи управління логістичними бізнес-процесами.

Наведені міркування відзначають критичність в сучасних умовах рівня інформатизації логістичних бізнес-процесів. Роль логістичної інформаційної системи, яка буде ефективно вирішувати поставлені завдання, вже не обмежується підготовкою товарно-транспортних документів та складського обліку, а вимагає використання в її контурі сучасних концепцій менеджменту. Однією з таких концепцій є парадигма процесно-орієнтованого менеджменту, яка передбачає формування топ-менеджментом підприємства стратегічних цілей розвитку логістичної системи з наступною побудовою логістичних бізнес-процесів таким чином, щоб кожен з них був орієнтований на їх досягнення, яке забезпечується реструктуризацією організаційної структури. Це

визначає актуальність завдання дослідження - розробки ефективних механізмів трансформації та удосконалення таких інформаційних систем для управління логістичними бізнес-процесами [1, 3].

Постановка завдання. Робота виконана у відповідності з дослідженнями, що виконуються у Донецькому національному університеті за темою «Інформаційне забезпечення механізмів управління інтегрованих корпоративних систем» (шифр і номер держреєстрації Г – 10/53, 0110U001536).

Мета статті - запропонувати механізм удосконалення інформаційних систем підтримки логістичної діяльності, в процесно-орієнтованому менеджменті підприємства.

Питанням розробки та вдосконалення інформаційного забезпечення механізмів управління економічних об'єктів присвячена велика кількість робіт вітчизняних і зарубіжних вчених: А.І.Амоші, В.М.Андрієнко, Г.П. Башаріна, І.Бланка, Р.Брейлі, В.М.Геєця, Н.Г.Данілочкіної, К. Друрі, П.В.Єгорова, В.Я.Заруби, Р.Р.Ларіної, Ю.Г.Лисенко, С. Майерса, А.І.Пушкаря, Т.Е.Унковскої, М.Г.Чумаченко, О.Д.Шеремета. Однак теоретичні й методичні дослідження, пов'язані з трансформацією інформаційного забезпечення логістичних бізнес-процесів підприємств, а також питання їх практичного застосування, висвітлено недостатньо, що обумовлює актуальність дослідження.

Результати. При розробці рекомендацій з удосконалення інформаційного забезпечення управління логістичними бізнес-процесами підприємства був сформульовані принципи інноваційно-інформаційної трансформації логістичних бізнес-процесів:

принцип 1: цілі логістики підприємства, а відповідно і цілі функціонування логістичної інформаційної системи, повинні формулюватися в термінах цінності та обслуговування споживачів;

принцип 2: для оцінки ефективності інформаційного забезпечення управління логістичними бізнес-процесами підприємства повинні використовуватися показники, що характеризують аспекти цінності продукції, які є пріоритетними для конкретного купівельного сегмента ринку.

Для формулювання цих принципів в рамках дослідження була виявлена закономірність, що внесок в кінцеву цінність продукції підприємства вносять всі його структурні підрозділи. При цьому затребуваним в рамках

інформаційного забезпечення управління логістичними бізнес-процесами є розгляд так званого логістичного ланцюга доданої вартості підприємства.

Принциповою основою виділення терміна логістичний ланцюг доданої вартості є методологія системного аналізу щодо побудови чи дослідження логістичної системи та ієрархії: «логістичний бізнес-процес (підсистема) - логістична мережа - логістичний канал - логістична ланцюг» [2].

Ланцюги доданої вартості, що орієнтовані вздовж матеріального потоку, доцільно аналізувати або проектувати всередині самостійної функціональної області логістики. При цьому логістичний ланцюг має такі властивості:

в області розподілу зв'язує виробника / постачальника з кінцевою точкою продажу;

в галузі постачання зв'язує окремого постачальника с підприємством.

Ланцюг доданої вартості розбиває всю діяльність підприємства на групи основних і допоміжних бізнес-процесів:

основні бізнес-процеси спрямовані на послідовне створення доданої вартості (купівельної цінності) кінцевої продукції,

допоміжні - на забезпечення функціонування підприємства.

Такий підхід узгоджується з добре зарекомендувала сучасною концепцією процесно-орієнтованого менеджменту, впровадження якої дозволяє сьогодні істотно підвищити ефективність управління логістичними процесами [1].

Розвитком задекларованих принципів інноваційно-інформаційної трансформації логістичних бізнес-процесів підприємства є введення в базис логістичної інформаційної системи підприємства поняття ланцюга поставки, яке має два поширених значення:

процесне значення. Це сукупність потоків і відповідних їм коопераційних і координаційних процесів між різними учасниками логістичного ланцюга доданої вартості для задоволення вимог споживачів в товарах і послугах;

об'єктне значення. Це сукупність організацій (підприємств-виробників, складів, дистриб'юторів, аутсорсингових логістичних провайдерів, експедиторів, оптової та роздрібною торгівлі), що взаємодіють в матеріальних, фінансових та інформаційних потоках, а також потоках послуг від джерел вихідної сировини до кінцевого споживача.

Теорія управління ланцюгами поставок пропонує розглядати підприємство не як ізольовану і самостійну одиницю, а як елемент якоїсь

«глобального ланцюга доданої вартості», кожна ланка якого направлена на підвищення доданої вартості при русі продукції від виробника до кінцевого покупця. Наявність чітко налагоджених і ефективних механізмів управління ланцюгами поставок продукції сьогодні розглядається як найважливіша конкурентна перевага підприємства. В цьому випадку роль логістичної інформаційної системи, як сполучного елемента всіх бізнес-процесів підприємств, що беруть участь в ланцюжку поставок, зростає багаторазово.

Розглянемо логістичний ланцюг доданої вартості «звичайного» підприємства. Доданою вартістю продукції для споживача є можливість придбання необхідної йому продукції в зручному для нього місці в потрібний момент і гарантія якості. Важливим (особливо в роздробі) є так само суб'єктивне враження від продукції, пов'язується як з властивостями самого товару (бренд, імідж), так і з рівнем сервісу при купівлі (відвантаження, доставка, розвантаження).

Таким чином, в загальному випадку логістичний ланцюг доданої вартості в роботі підприємства містить наступні логістичні бізнес-функції: управління асортиментом і ціноутворенням; управління розподілом товарів; управління закупівлями і взаєминами з постачальниками; управління складом; управління доставкою продукції; просування продукції на ринку; управління продажами і взаємовідносинами з покупцями.

Виходячи з того що, інформаційне забезпечення процесів управління логістичними бізнес-процесами підприємства повинно мати можливість працювати з усіма перерахованими бізнес-функціями, то в рамках дослідження була запропонована структура інформаційно-аналітичної системи управління логістичною інфраструктурою підприємства, представлена на рис.1.

Для оцінки ефективності запропонованої логістичної системи передбачається використовувати описане вище інформаційне забезпечення для вимірювання показників ефективності діяльності всіх елементів ланцюга поставок. В рамках дослідження розроблено наступний набір показників ефективності:

позиції продукції і товарних груп, каналів збуту та окремі покупців, які приносять підприємству найбільш високі показники доходу та прибутку;

відсоток повністю виконаних замовлень покупців (у разі використання оптових поставок), а також рівень процентного забезпечення попиту таких операцій;

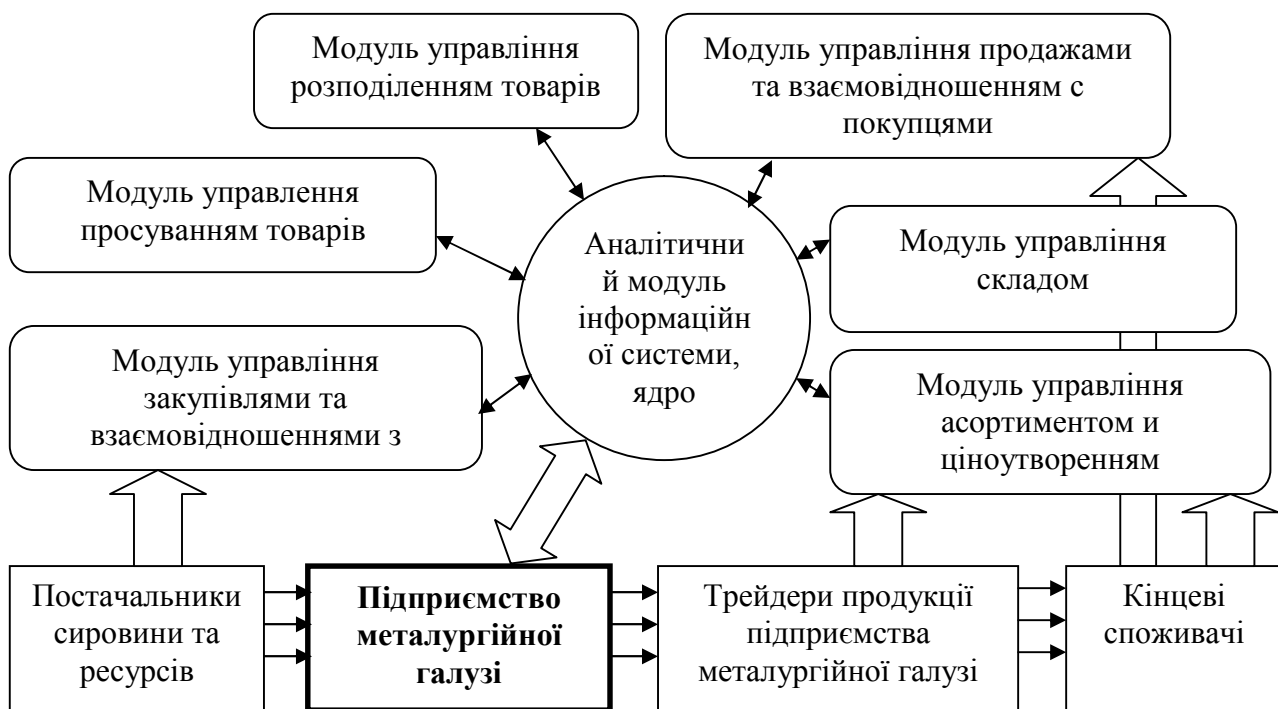

Рис. 1. Структура інформаційно-аналітичної системи управління логістичною інфраструктурою підприємства

тривалість виконання замовлень «зовнішніх» (оптових) і «внутрішніх» покупців (власних торгових майданчиків) підприємства;

рівень надійності доставки (аутсорсингових логістичних операторів), з якими здійснюється взаємодія в рамках аутсорсингових моделей взаємодії;

оборотність складських запасів підприємства;

показники витрат на зберігання і складську обробку в розрізі товарних груп і місць зберігання;

показники точності виконання замовлень постачальниками підприємства за складом і строками;

показники втрат підприємства галузі через несвоєчасність або неповноту поставки;

ступінь задоволення покупців рівнем логістичного сервісу підприємства.

Висновки. Запропонована структура інформаційно-аналітичної системи управління логістичною інфраструктурою підприємства, на основі закладених в неї базових понять ланцюг поставок і логістичний ланцюг доданої вартості, дозволяє:

виділити конкретні параметри для моніторингу якості ланцюга поставок на підприємстві;

підвищити ефективність планування та прогнозування потоків в ланцюгах поставок підприємства;

поліпшити виконання умов щодо термінів всіма учасниками ланцюга поставок;

підвищити виконання замовлень (рівень сервісу);

реалізувати контроль, а надалі, знизити рівень втрат (товарно-матеріальних, грошових, тимчасових) при здійсненні накладних витрат на реалізацію всіх етапів ланцюга поставок;

підвищити ефективність взаємодії ланцюга поставок, як логістичного процесу з іншими групами процесів діяльності підприємства: планування продажів і покупок;

поліпшити лояльність клієнтів і постачальників.

Література

1. Прах Е.В. Процессный подход. Получение результата // Наука Высшей Школы – Санкт–Петербурга. Сборник научных статей. / Е.В. Прах – СПб: Изд–во ИАМЦ «НВШ–СПб». – 2006. – С. 7–22
2. Развитие логистики и Supply Chain Management в России / Дыбская В.В., Сергеев В.И.. // Логистика и управление цепями поставок: современные тенденции в России и Германии: Сборник статей российско-немецкой конференции по логистике / Под ред. Д.А. Иванова, К Янса, Ф. Штраубе, О.Д. Проценко, В.И. Сергеева. – СПб.: Изд-во Политехнического ун-та, 2008., -С. 115-144.
3. Рахманина И. А. Развитие инновационных процессов в логистических системах / И. А. Рахманина // Инновационная деятельность. – 2010. – № 3. – С. 82–89.